





რი მოწამე წინაპართა ძლიერებისა და მაგალითის მაჩვენებელი საჭიროების დროზედ თანა მდროე ერისა.

მართი ამისთანა უკვდავი ნაშთი წინაპართა ძლიერებისა საქართველოს ერსაც აქვს თავის წასრული ისტორიული ცხოვრებიდან ძლიერ-შემოსილი დროში, რომელიც დაუღალავად, შეუსუსტებლად შეურცხვენელად ასრულებდა და ასრულებს დღესაც თავის წმინდა მოვალეობას; აქვს ის დროში, რომელიც მრავალთა საუკუნოთა განმავლობაში, ოთხკუთხე მძინვარე მტერთა-მიერ შემოზღუდულს საქართველოს ერს სქერია ხელში და მათ სახელოვან მეფეებს მიუძღოდა წინ რომელიც არა-ერთგზის დაბრუნებულა დიდის და ხანგრძლივს ომებისაგან გამარჯვებული, რომელსაც მრავალ-გზის დაუმსახურებია საისტორიო სახელი, რომელიც არა-ერთ-გზის ამოვლენებულა საქართველოს წარჩინებულთ შვილების წმინდა უმანკო სისხლში, სისხლში რომელიც იღვრებოდა სამშობლოს და სარწმუნოების დაცვისათვის და რომელიც ამ ოთხმოცის წლის განმავლობაში წინ მიუძღოდა ქართველებს რუსის ჯართან ერთად მტრის წინააღმდეგ.

როგორც ყოველი ერი, ისე საქართველოს ერიც შესაფერის პატივისცემით ეპყრობა ამ გვარ ნაშთს.

მაგრამ ამ გვარი ქცევა ქართველი ერისა არ მოსწონს ზოგიერთს ისეთი ჯურის კაცებს, როგორც არის ძაბკოვი და ხშირად სრულიად უსაფუძვლო და უმიზნო ცილის-წამებით აღჭურვილი გამოილაშქრებენ ხალხს საქართველოსკენ. მართი ამ გვარი გამოილაშქრება ხსენებულმა ძაბკოვმა ამ მოკლეს დროშიაც ინება. თავის თვლილის კორრესპონდენტის კალმით გვიჩვენებს ის, რომ ეგ თქვენი დროში მოდღგრუას ცირკს მიჰყიდეთო, იქ მასხარებს გამოადგებაო.

თუ ერთს პირის უსაფუძვლოდ შე-

ელანდება, „ის სკოლა ჩვენ არ გაგვივლიაო“ „ბორდღვა მისთვის არის საჭირო“, თორემ ჩვენ რა გვიქნიაო? „ჩვენო — ყოყოჩობს რედაქცია — სიმართლის მეტს არაფერს ვეძებთო“.

ასე ჩემო ბატონებო. იმ დროს როდესაც ყოველი გონიერი ხმოსანი და მოქალაქე სიმხნით და ერთგულებით ზნეობითა უნდა ეწეოდეს თვით-მმართველობას და მისს წარმომადგენელსაც — სალიტერატურო ორღანო უმთავრესად ხმოსანთაგან შემდგარის რედაქციისა, ლანძღვისა და თრევის იერიშით მიდის მაზედ, ჩვენი თავი ტუტუტუების უსტაბაშიაო! ბარაქალა, ბარაქალა! ასე შეილოსა, ჰტყხეთ ციხე შიგნიდან, ტაშის დამკვრელნი ბევრნი გეყოლებათ...

წმიდის განზრახვითა და კეთილის სურვილით საქებურმა ჩვენმა „დრამატიულ წრემ“ რამდენიმე დღის წინედ დაგვასწრო დიად კარგს კონ-

ურაცხოფის მიყენება არის გმობა ადამიანობისა, რაღა უნდა ესთქეთ ისეთს გაზეთზედ, რომელიც ამ ნაირის თვლით უყურებს მთელს ერსა? მაგრამ ყველაზე უფრო გასაკვირველი კიდევ ის რის, რომ ხსენებულ გაზეთს არც ის მიუღია მხედველობაში, რომ ის დროში რუსეთის სახედრო უწყებაში შესაფერი პატივით არის მიღებული და დაჯილდოებულიც.

შოველს ადამიანს უფლება აქვს თავის საკუთარ ოთახში რა გვარი აზრიც უნდა წარმოისტქვას, მაგრამ როდესაც ის თავის სიტყვებსა და აზრს საქვეყნოდ გამოსაფენად ამზადებს და ამის საგნად აღებული ჰყავს რომელიმე ერი, მაშინ კი სულ სხვა ნაირი დაფიქრება და აწონ-გაზომა მართებს კაცსა, რომ ნამდვილი და სწორი აზრის მაგიერ მრუდე და გვარძნობილი აზრი არ გააერცლოს ხსენებულ საგანზედ. ბეჭდით გამოთქმული სიტყვები და აზრი ხორც შესხმული რამაა; მაშასადამე ყოველს გაზეთს, რომელსაც კი ესმის თავის წმინდა მოვალეობა, კარგად უნდა ახსოვდეს ზემოთქმული ჭეშმარიტება და არასოდეს ისეთს უმართლო ცილის-წამებას არ უნდა მისცეს თავის ფურცლებზედ ადგილი.

ჩვენ, რასაკვირველია, ყურადღებასაც არ მივაქცევდით ამ გვარ უზნო უბედობას კერძო პირისას, რადგან წარმომთქმელის გონიერება და ჭკუის სიძლიერე თვით მისგან წამოიღოვილ აზრებში ცხადთ გამოჩანს; მაგრამ რადგან ამისთანა აზრებსაც მუშტარი გაუჩნდა და დააფუძნა თავის ნიადაგზედ ისეთმა გაზეთმა, როგორიც არის „მოსკოვის უწყებები“, ვხლა კი უადგილოთ არ მიგვიჩნია ის, რაიცავსთქვით. **ქაის. გელაჯანი.**

**დღიური**

დღეს, შაბათს, და მთელი ამ კვირის განმავლობაში დიდი მზადება,

ცერტზე, რომელიც ვგონებ პირველია, როგორც სრული ქართული კონცერტი. ჰკითხულობდნენ სცენებს, ლექსებს, იყო სახორე სიმღერები (ბ. ბენაევის ხორი და იმერელი კერძო პირები) და იცეკვეს გურულებმა ჩინებული „ხონური“\*) შევლა აღმასრულებელი და მომღერალი ერთი-მეორეს აჭარბებდა თანდებულის არტისტულად ასრულებით, ოღონდ ი. მ.—ძემ (სცენების მკითხველმა) ხან-და-ხან, ჩინებულს სცენებთან ერთად, სულელური სცენების კითხვაც არ მოგვაკლო.

ს. ქართველო თვით ბუნებას შეუქმნია პოეზიის ქვეყნად და იმისს შეილებს ძვალსა და რბილში გასჯღომით მისი მადლიანი ძალა: თავის ყოველნაირ მოქმედების ყოველივე წრეში მას შეაქვს იგი, ლხინი და

\*) ხონი მასხა ესდანდელს ოსმალს საქართველოში.

დაუბოლოებელი ფაცა-ფუცია ქალაქში, ყველანი ხვალინდელ დიდებულ დღისთვის ძრისტეს აღდგომისათვის ემზადებიან.

მაგრამ ისეთი მძიმე დრო დადგა, ისეთ ნაირად ვასჭირდა ცხოვრება, ისეთი დიდი-მარხვია ხალხის გულში, რომ ჩვეულებრივი მხიარულება, უღარდებლობა და ნათელი პირის სახე აღარაეის ეტყობა. შევლა თავ-ჩაღუნულია, ჩაფიქრებულია, ყველა ცხოვრების სიძვირებზედ სჩივის.... მაგრამ, რაც უნდა იყოს, ამ ერთ დღეს კი მაინც ყველა დაიფიქრებს თავის ჩვეულებრივ დარდს და გაჭირებას და უღარდებლად ხვალინდელის დღის წარმოუდგენლად, ეცდება მხიარულად მიეგებოს ყველა ქრისტიანისათვის მანუგემებელ ძრისტეს აღდგომის დღეს...

\* \*

როგორღაც თითქო თვით ბუნებაც არ აპირებს წელს სადღესასწაულს სახის მიღებას: ზამთარი გასტუმრებული და აბარგებული გვეგონა, ხეხილებმა კვირტების გამოღებაც კი დაიწყა და ერთი-ეინახოთ ეს გასტუმრებული ზამთარი ისევ დაგვიბრუნდა და კარზე მოგვადგა! მსოფიო დღეა თითქმის დღე-და-ღამ თოვლს და გვირინა-დაც ცივა...

\* \*

რუსის ყურნალ-გაზეთებში ლაპარაკია ამ ფამად იმაზედ, რომ შეიცვალოს „საქალაქო წესდების“ ის მუხლი, რომლის ძალითაც ქალაქის გამგეობაში მონაწილეობის მიღების უფლება მხოლოდ იმ პირთა აქვთ, რომელთაც რაიმე უძრავი ქონება მოეძვეათ ქალაქში ანუ ვაჭრობენ. ამ წესის მაკვირ თხოულობენ, რომ საქალაქო საქმეებში მონაწილეობა ყველა იმ პირთ უნდა ჰქონდეს, ვინც კი სახლს ქირობს, კვარტირა უჭირავს, ე. ი. შემოღებულ იქნეს კვარტირის გარდასახადიო.

ამ საგნის შესახებ აი რას ამბობს მოსკოვის გაზეთი „რუსის ტურიერი“:

ტირილი \*), ბრძოლა და შრომა უსიმღეროდ, უგალობოდ და უღიღინოდ შეუძლებელია ქართველისათვის. სხვათა შორის, ეს ჩინებული თვისება შეეწია მას, რომ არ გაუტყდა გული დასაბილამე ტანჯვა-წვალებაში, თითქმის მთელი აზრისა, ბიზანტიის და რომის თავ-დასხმათაგან შეიჩინა მამული, ეროვნობა და შგრა მას.

ერი ჰურალი, გულადა, მებრძოდი შავის ბუღისა იავი მხნე, იავი მღერალო, მოყვარე თავის მიწისა!

ამიტომაც, რასაკვირველია, რომ ქართველ ხალხში ერთობ გავრცელებული იყოს საერო — სამუსიკო კონდანი და მრავალ ნაირ კილო სიმღერებისა და გალობისა. ამ მხრით ქართველი ერი . . . . წინ თუ

\*) წარის, მოთქმას და მიტრეპას ჭირისუფლებს თავ-თავიანთი საკუთარი ხმა აქვთ.

„მრ ნაირ სარგებლობას მიუღწევს ამისთანა გარდასახადის შექმნის გული, გაუმჯობესდება ქალაქის მორჩევის წესები და მეორეც ქალაქში შემოსავალი მოემატება. შევლამ იცოთუ რა ცუდს მდგომარეობაში არიან ეხლა ბევრი დიდი ქალაქები შემოსავლის მხრით: საქიროება, ხარჯების მატულობენ და შემოსავალი კი აწყურენს. ქვარტირის გადასახადი მოიტანს ახალს მომეტებულს შემოსავალს ქალაქის ხაზინაში და ამასთან აღმორჩევის უფლებას მიანიჭებს თვით თან კვარტირის პატრონებს.

„სასურველია მხოლოდ, რომ მალე დაბოლოვდეს ეს რეფორმა იგი არა თუ მოგვემატენ აღმორჩეველები, არამედ თვით აღმორჩეველები წესები ძირეულად შეიცვალოს: შამართლობაა, რომ მცირე ნაწილს ვაჭრებისა, შედარებით ქალაქის სხვა მცხოვრებთა, შეადგენს ორ მესამედს (ქალაქის რჩევის ხმოსანთა რიცხვს); რადგან ისინი იხდიან მთავრებულ გადასახადს, ამისათვის იმათ ირჩევენ 1 და 2 ხარისხის ხმოსნებათა და არჩენს ერთს მესამედს ხმოსნებისა შეადგენენ მდებალი, ღარიბი სხვა და-სხვა ხელობის წარმომადგენელი. აქედგან წარმოსდგება, რომ მთელი გამგეობა ქალაქის საქმეებისა მდიდარ ხმოსნების ხელშია, მაშასადამე წერილმან წოდებათა ინტერესები მულა დატუქსული, მივიწყებული უნდა იყოს.

„ამის გამო საჭიროა არა თუ მართო ის, რომ ქალაქის თვით-მმართველობას მოემატონ აღმომრჩეველები, არამედ ისეთი წესებიც უნდა დაარსდეს, რომ ყველას თავისუფლად შეეძლოს თავის უფლებების, ე. ი. ხმის, კენჭის მოხმარება.

როდესაც შემოღებულ იქნება კვარტირის გადასახადი, ამომრჩეველები დაწინაურებულნი იქნებიან მათ და გადასახადის შესაფერ, მაშინ ექვთ არ არის მოისპობა წოდებითი ხასიათი

არა, მხარში მაინც ამოუდგება წარმატების საქერთან მდომთ უბედურესს ხალხებს.

ამ უჩინებულესის ეროვნული თვისებით, ჩვენდა სამწუხაროდ, დღემდისაც ვერ გვისარგებლებია რიგანა და არა თუ სარგებლობა, არამედ ენაღამ ვიფიქრებთ ამ საპოეზიო მადლს წინაპართა დამამშვენებელს და მათგან ნაანდერძევს...

მაგრამ ჩვენი ახლგაზრობა აქაც წასწვდა თავის მშრომელის ხელით და დრამატიულს ხელოვნებას მისგანვე შექმნილს სცენაზედ საერო — სამუსიკო ნიჭსაც მაუზობა ადგილი. თუცა ამისთანა საქმისათვის ერთი კუნტულის მიზომეა საკმაო არ არის, თუცა ჯერ-ჯერობით „კბილის მოსაცხებ“ ლუკმად ესეც შესაწყნარებელია... მაგრამ დაუბრუნდეთ ჩვენს კანცერტს. შევლაზე უფრო ყურადღება მიიქციეს ბატ. ბენაშვილისა და იმერელ გლეხთაგან შედგენილ მო-



თითო-მხარეებობისა, მოისპობა წყაროები და კერძო ინტერესების მამულეობა.

ამ სული ამინდების გამო ძველკაცის მთებშია გაფუჭებული გზები და მთებშია შოთი-თფილისის რკინის გზა-მაც ერთხელ კიდევ გვიღალატა. ძველკაცის მთებზე ძობისა და ბუდაურის მთებზე შუა თოვლის ზეგებები ჩამოვლილა და გზა შეუკრავს.

შოთი-თფილისის რკინის გზაზე კი შეიძლება და ბეჭათუბნის სტანციებს ნაღვარს ჩაურეცხია გზა და ამის გამო დღეს მეოთხე დღეა, რომ დასავლეთ საქართველოდამ არაერთი ამბავი არ მოგვდის. რუსეთის და სამხრეთ გარეთის ფორტაც მესამე დღეა არ მოგვსვლია.

საკვასიის სიმეურნეო საზოგადოების პროტოკოლში შემდეგ ამბებს ვხვდებით:

ლენხუბის მანრის უფროსს ბ. როდ-ზევის უთხოვნი სამეურნეო საზოგადოებისათვის გაუგზავნოს იმას ორი ან სამი ფუთი ხორბალი და აგრეთვე ჩინეთის ჯინჭრის თესლი, აქაურ ხალხს უნდა დავათესინო და იქნება გამოდგება. საზოგადოებას გარდაუწყვეტია, გამოიწეროს ნათხოვნი ხორბალი და ჩინეთის ჯინჭრის თესლი და გაუგზავნოს ბ. ლენხუბის მანრის უფროსს.

ნიკიტის (პირიპის) ბაღის დირექტორს უცნობებია სამეურნეო საზოგადოებისათვის, რომ წელს 1 აპრილს ორი თქვენი სტიპენდიანტი—ბუჯანძე და იონატაძე ათაეებს აქ სწავლასა და თუ გნებავთ, კიდევ შეგიძლიანთ ამათ ძაგიერ სხვა სტიპენდიანტი დანიშნოთ; თითონ სტიპენდიანტისათვის წელიწადში 150 მან. დანიშნულია. საზოგადოებამ ახალი სტიპენდიანტების დანიშნვა გარდაუწყვეტა.

ამავე (თებერვლის) პროტოკოლში დაბეჭდილია ვეტერინარის (პი-

რუტყვის ექიმის) ბ. ბოლოტოვის სტატია „საქონლის ჭირის შესახებ“, რომლიდანაც, სხვათა შორის, ვეცობულობით, რომ ამ უკანასკნელს ათის წლის განმავლობაში მარტო ტფილისის გუბერნიაში 46,800 თავი საქონელი დახოცულა ჭირისაგან; ასე რომ წელიწადში ერთი-მეორეზე რომ ვიანგარიშოთ ხუთი ათასი სული საქონელი იხოცება.

ბ. ბ. ბარათოვისამ შესწირა ქართულს დამატებულ საზოგადოებას, ყველა სამკუთხედი, ნივთები, დეკორაცია და ტანსამოსი, რომელიც იყო შეძენილი პატივ საცემი კნენასგან „მეფის-ტყაოსნიდან“ ცოცხალი სურათების გასამართად.

დიდ სარგებლობას მოუტანს ჩვენს თეატრს ამ გვარი საშოვარი და ამიტომ დიდის მადლობის ღირსია კ. ნ. ბ. ბ. ბარათოვისა ამ გვარის შემოწირვისთვის.

ხელო, ორშაბათს, ტფილისის კლუბში იქნება გამართული ბაშეების საღამო, რომლია შინაარსსაც აფიშებით და პროგრამით გაიგებდით.

როგორც ამბობენ, ამ საღამოსთვის დიდი ხალხი ემზადება, და თითონ მოთავეებიც დიდს მზადებაში არიანო. კონცერტისა და ნისლოვან სურათების შემდეგ ღამის თორმეტ საათამდინ ბაშეები იტანციებენ, ითამაშებენ ლეკურს და ამის შემდეგ დიდები ამბობენ, რომ თავადი დონ-დუკოვ-ძარსაკოვიც დაესწრება ამ საღამოზე.

„დროების“ კორექცია.

ივრის ხომლიად, 20 მარტს. ციგ-ზომბორის ქვეშედ სიგრძეზედ გაჭიმულია მრავალი საზოგადოლო საძოვრები და მის სამხრეთის მხარეზედ სანაე-სათივებლები. აქამდისინ ისინი დაყოფილები ჰქონდათ ჩვენ ხეობის

რო უკეთესი პროპაგანდისტები იქნებიან სცენის სარგებლობისათვის, ვიდრე „იმედისთანა“ ყურნალი არის გონიერი აზრების ხალხში მატარებისათვის...

სულია ტაროსისა და აფიშების დროზედ დაუბეჭდვლობის გამო, კონცერტს ცოტა საზოგადოება დაესწრო, და თუმცა აღტაცებული დარჩა აღმასრულებელთაგან, მიგრამ ამბობენ კი, ამათი გასსა ატაცებული იქნაო მეტის-მეტის ცალიერობისაგან... პუბლიკის თხოვნით კონცერტი განიმეორეს 21 მარტს, კვირ.ს... ღმერთმა ხელი მოუშარათოს.

ხალხის ძრიელი დრტინვის ხმა გვესმის სენაძის მაზრიდან. რამდენიმე სოფელი სიცოცხლე-გამწარებულია და ამოდ ეძებს დღემდის სამს რამეს ა) სამართალს, ბ) სამართალს და გ) სამართალს! — რა ამბავია, სიცოცხლე რამ გაუმწართა? მეტყვის უთოდ მკითხველი. იმან, ჩემო ბატონო, რომ ძაღად ვალი ააღებინეს და ძაღად

სოფლებს და ხმარობდნენ ისე, როგორც სხვა ბარის მინდვრებს.

რადგანაც მთა ახლო გვევლებოდა, ჩვენი ხალხი ძველათვე მიჰყოლია საქონლის ყოლას, ასე რომ დღეს ისინი და მათი მფობელი მზიყელეები არიან სხვაზედ მომეტებული საქონლის მეყოლენი საქართველოში.

საზოგადოლო საძოვრების აუცილებელ საქმეებზედ მეტი იქნება ლაპარაკი ყოველ ქართველთან, რომელიც კი თვალზე დახუჭული არ დადის. ჩვენი ცხვარისა და ძროხისათვის მთა-ბარობა არსებითი მოთხოვნილებაა. მინ არ იცის, რომ თუში და შშაველი თავის საყვარელ მწყემსობას უნდა გამოემშვიდობოს, თუ შირაქი და ორიალეთი წაართვის? ბარში ცხვარი ზაფხულში დისიცხება და გასწყდება, ძროხასაც იგივე დღე დაადგება და აღარც იმაკებს ყოველ წლივ, როგორც ეხლა, აღარც ისე გასუქდება და ან სად არის იმოდენა მინდვრები, რომ საქონელმა ზამთარ-ზაფხულ შიგ იტრილოს და ბალახი საკმარი ჰქონდეს? ცხვარსა და ძროხას ჩვენ შენახულის საქმით არ ვინახავთ ზამთარში, როგორც სხვა მხარეებში იციან: ისინი უჭველად უნდა გამოიკვებნენ მთელი ზამთარი იმ ბალახით, რომელიც ზაფხულში საქონლის მთაში ყოფნის დროს გაიზარდა მინდორში.

ჩვენს სოფელ ბიორაგი-წმინდაში ორასი კომლია და ამ სოფლიდან მთაში 1500-მდინ ძროხა. ნუ თუ წარმოსადგენია, მათი გამოკვება მთის შეუწყენელად? ამისათვის გულს მიანხლებს ზოგიერთა პირების შეხედულობა, რომლებს ხელშიაც არის ჩვენი მთების საქმე. მაგრამ დღეს მათი იჯარით გაცემა კი იმ პირობებშია დაყენებული, რომ უპირობს ჩვენი საქონლის დღის მოკლებას.

ჩვეულებრივ მთები იძლევა ტარგით და ვინც მომეტებულს დაყრის,

მაგაღე დღეს თავიანთ სურვილის წინააღმდეგ მსესხებულთა დღეს ერთი ოთხად ძაღით ახდევინებს ვანასესხებს.

მე ახირებულეობა ვანა, ჩემო მკითხველო, ამისთანა სიტყვები, როგორც მაგ. „ძალად ვადის აღება“, „ძალად მონდა“ და „სურვილის წინააღმდეგ მსესხებელი“? მაგრამ ჩვენში და განსაკუთრებით ჩვენი ქვეყნის იმ კუნტულში, სადაც საგამგეო უმაღლესს თაროზე დამჯდარა დოქტორი პარავგრაჰისა და დამსახურებული პროფესორი ბაღეო—სიმინდ—ლოლიისა, იქ არაფერი უნდა გაუკვირდეს კაცს... ახლაც ასეა. საქმე ის გახლავთ, რომ 1880 წელს მოხსენებულმა მეცნიერმა შეთხზა შიმშილი რამდენიმე სოფელში, გაძვრა-გამოძვრა მესაფერის დისერტაციებით წინაშე „ვისდამცა ჯერ იყო“ და დაამტკიცა, რომ მოსავლით სავსე ადგილებში შიმშილი ჰსუფევდა. მართის სიტყვით, საქმე ისე მოაკვარაქინა, რომ მიიღო სასურველი დალომი ვითომ ხალხის (იგულისხმებ თავის ჯიბის) შიმშილის დაკმაყოფილებასათვის, ძალად ასესხებინა

იმას ჰრჩება სამის წლის მუდარეულობით ის ადგილი. შირაქის მთებში რებელს, სოფლის ხალხს აქ არაერთი არ ეძლევა. ამისთანა შემთხვევაში რა ჰსაზღვრამს საიჯარო ფულის მაქსიმუმს? ხალხი ბარში საქონელს ვერ დაარჩენს, ყელებს ვერ დასტრის და ვერ გადაყრის და ამისათვის რასაცა სთხოვს საბალახეს მოიჯარადრე, უნდა მისცეს საქონლის პატრონმა. აქ დროებით შეაყენებს მხოლოდ სხვა ადგილების საბალახე, მაგრამ ამას რა ძალა აქვს? როდესაც ერთი ასწევს ფასს, მეორეც ცდილობს ის შაური არ დაკარგოს და უშატებს ფასს. ცხაღია, ასე იმატებს და იმატებს ფასი და ვერაფერი ვერ შეაყენებს, ვიდრემდის საქონელი გვყავს და ის ბალახსა სძოვს, მხოლოდ როდესაც საქონლის ყოლა საზარალო განდგება ამ პირობების წყალობით და მწყემსი დანახავს, რომ ის ჩომბახს ტყუილად დაათრევს, მაშინ თვალი დაუდგება შინ პატრონს და გარედ მტერს, მაშინ ჩვენ ღირსეულ შუამავლებსაც კოვნი გაუნაცრიანდებათ!...

პირველად რო ტყის მცველობა შემოიღეს, მაშინ ჩვენებური საძოვრები ლესნიჩის ხელში იყო; ავიყვანდით თავის დროზედ მთაზედ საქონელს და შეუვაჭრებლივ სულზედ ორ შაურს ვაძლევედით. მაგრამ შემდეგ იჯარით გაცემა შემოიღეს და ფულიანმა ხალხმა დააყარა ერთმანეთზედ მომეტებული ფული. საბალახემ მეტათ ჩქარა აიწია, ასე რომ ამ ექვს წელიწადში ორი შაურიდგან ავიდა თითო სულ ძროხაზედ ათ შაურამდის.

იგივე მონდა არამც თუ მარტო ჩვენ მხარეს, ყველგან. ამ ზამთარში საიჯარადრო ადგილები გაიცა მესამეთ და საძოვარ მთებზედ გამოჩნდნენ ისევე ისეთი მხურვალე მოცილენი, როგორც პირველ და მეორე შემთხვევაში; როგორც ლენქს მიანგონ ყვავებმა, მოსიენენ ქალაქელი ვაჭრები. ხალხი ჰხედავდა, რომ საქმე უფუჭდე-

სოფლებს თითო კომლზე რამდენიმე ბათინი სიმინდი (დამპალი) და ორი წლის შემდეგ, ე. ი. წრეულის, როდესაც ჭირნახული ხალხს დასტურ უჭირს—ერთი ოთხად ძაღით ახდევინებს სურვილის-წინააღმდეგ მსესხებელთა. და ვისაც ფული არ ურჩება ხელში, იმათ უყიდიან სახლის ავეჯეულობას და უკანასკნელს ტანთ-საცმელსაც კი! ხალხი ჩივის, ხალხი დრტინავს, იგი ეძებს სამართალს, მაგრამ ვერ უპოვნია და ღამის სული ამოხდეს. სასურველია ამ . . . . . საქმეს ჩვენი მხრის უმაღლესმა მთავრობამ ყურადღება მიაქციოს, რეინათგან თინიერ მისსა ამ შემთხვევაში არა არს სამართალი“.

აქ თქმულას სრულის პასუხის-გებას ავტორი ჰქირაულობს, და ღმერთსა სთხოვს მართლაც დასტირდეს პასუხის გება: მოასხაწევედ ვინ მჯობსო, ცუდიდა უკუ-თქმასია და გარდაუწყვეტელი მისიდა ბურთი და მოკლასია.

